

Datum van
inontvangstneming

:

13/02/2017

Zaak C-1/17

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

2 januari 2017

Verwijzende rechter:

Corte di Appello di Torino (Italië)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

21 december 2016

Appellante:

Petronas LubricantsItaly SpA

Geïntimeerde:

██████████

ITALIAANSE REPUBLIEK

LA CORTE D'APPELLO DI TORINO

SEZIONE LAVORO (afdeling arbeidszaken)

[OMISSIS]

geeft de navolgende

Beschikking

in de arbeidsrechtelijke zaak [OMISSIS] tussen: **PETRONAS LUBRICANTS ITALY s.p.a.**, [OMISSIS]

APPELLANTE – Incidenteel geïntimeerde

TEGEN

██████████ [OMISSIS]

GEÏNTIMEERDE – Incidenteel appellant**Onderwerp: individueel ontslag van de manager**

- 1 [REDACTED] heeft Petronas LubricantsItaly s.p.a. (hierna: „PLItaly”) voor het Tribunale di Torino gedaagd. Hij stelt dat hij in 1982 bij PLItaly in dienst is gekomen en in 1996 is gedetacheerd bij de Poolse dochteronderneming Petronas Lubricants Poland sp.zo.o (hierna: „PLPoland”), waar hij sindsdien de functie van directeur-generaal uitoefent, sinds 1998 met de benaming [OR.2] manager; dat hij in 2001 een parallelle arbeidsovereenkomst heeft ondertekend met de Poolse vennootschap, die onderworpen is aan het Poolse recht, die daarna herhaaldelijk is verlengd en waarvan de laatste afliep op 30 april 2016; dat hem bij twee disciplinaire klachtbrieven van 17 en 29 april 2014 werd verweten dat hij a) van PLPoland meerdere keren een vergoeding had gevraagd en gekregen van kosten voor zakenreizen voor een periode waarin hij in werkelijkheid met vakantie was; b) dat hij PLItaly had misleid met betrekking tot de betaling van bedragen teneinde de nettowaarde van het salaris in zloty voor 2012 en 2013 te garanderen, door een zloty-eurokoers mee te delen die voor hem gunstiger was dan de officiële koers; c) dat hij ten onrechte van PLPoland jaarlijks een vergoeding had gekregen voor ongebruikte vakantiedagen voor de jaren 2008-2014, en d) dat hij op 17 april 2014 was gezien bij het verlaten van het gebouw met „twee grote zakken met vertrouwelijke gegevens die eigendom waren van de onderneming”; dat hij tegelijkertijd met de verzending van de eerste klachtbrief uit de vestiging van PLPoland werd teruggeroepen kort vóór een vergadering die door hem op uitdrukkelijk verzoek van PLItaly was bijeengeroepen en waarvoor, in opdracht van PLItaly, alle medewerkers en functionarissen van PLPoland waren opgeroepen; dat hij door PLItaly bij brief van 28 mei 2014 wegens wangedrag is ontslagen en dat bij een andere brief van 28 mei 2014 de arbeidsverhouding met PLPoland met onmiddellijke ingang is beëindigd.
- 2 [REDACTED] betwist de tardiviteit en de algemene aard van de tuchtrechtelijke verwijten op grond dat de hem verweten feiten non-existent zijn en vraagt het Tribunale om zijn ontslag door PLItaly ongerechtvaardigd en onwettig [OR.3] te verklaren, en haar te veroordelen tot betaling van een vergoeding wegens het niet in acht nemen van de opzegtermijn, van het gevolg daarvan op de Trattamento di Fine Rapporto (TFR) en van de aanvullende vergoeding krachtens artikel 19 van het Contratto Collettivo Nazionale di Lavoro dei Dirigenti Industria (CCNL Dirigenti Industria); hij heeft voorts gevraagd om PLItaly te veroordelen tot betaling van een door de rechter vast te stellen billijke vergoeding voor de immateriële schade die hij door het ongerechtvaardigd ontslag heeft geleden.
- 3 PLItaly is op 5 december 2014 voor de rechter verschenen. Zij heeft het verzoek van [REDACTED] betwist en gesteld dat het moet worden afgewezen; bij wijze van tegenvordering heeft zij gevraagd om [REDACTED] te veroordelen tot terugbetaling van het bedrag van 143 816,29 EUR dat hij ten onrechte aan reiskosten, aan niet-opgenomen verlofdagen en wegens de toepassing van de onjuiste zloty/euro

wisselkoers zou hebben ontvangen, waarbij zij preciseerde dat PLPoland de vorderingen jegens ██████ bij akte van cessie van 3 december 2014 aan haar had overgedragen [OMISSIS].

- 4 Bij memorie van antwoord op de tegenvordering heeft ██████ zich beroepen op de onbevoegdheid van de Italiaanse rechter om kennis te nemen van de tegenvordering van PLItaly en wel op basis van de artikelen 20, leden 1 en 2, en 6, punt 3, van verordening (EG) nr. 44/2001 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken; ten gronde stelt hij dat de beslissing over de tegenvordering moet worden genomen krachtens Pools recht en dat deze moet worden afgewezen.
- 5 Ter terechtzitting [OMISSIS] heeft ██████ het Tribunale gevraagd om artikel 20, lid 2, van verordening nr. 44/2001 van toepassing te verklaren en om het Hof van Justitie van de Europese Unie een [OR.4] prejudiciële vraag te stellen teneinde te vernemen of artikel 20, lid 2, betrekking heeft op de bevoegdheid van de rechter waarbij de oorspronkelijke vordering is ingediend, ook in het geval waarin de door de werkgever ingediende tegenvordering gebaseerd is op een akte van cessie die pas na de instelling van het beroep bij de rechter is gesloten.
- 6 Bij openbaar vonnis van 14 september 2015 heeft het Tribunale PLItaly veroordeeld tot betaling van 100 000 EUR aan ██████ ter vergoeding van de immateriële schade die hij door het onrechtmatig ontslag heeft geleden, heeft het het beroep voor het overige verworpen en zich ten gunste van de Poolse nationale rechter onbevoegd verklaard ten aanzien van de tegenvordering van PLItaly.
- 7 Op dit laatste punt heeft het Tribunale erkend dat ██████ het bewijs had geleverd dat hij in Polen woonachtig was [aangemerkt als document 51 „passaporto” ██████ OMISSIS]] en dat PLItaly zich had beroepen op toepassing van artikel 22, lid 2, van verordening nr. 1215/2012, aangezien de bevoegdheid van de Italiaanse rechter zou zijn gebaseerd op de omstandigheid dat PLItaly een tegenvordering had ingediend (in werkelijkheid is verordening nr. 1215/2012 niet van toepassing op de onderhavige zaak, omdat deze op 15 januari 2015 in werking is getreden, nadat PLItaly de tegenvordering had ingediend, zie punt 3 hierboven; de relevante bepaling is echter artikel 20, lid 2, van verordening nr. 44/2001, die op de onderhavige zaak van toepassing is).
- 8 Het Tribunale heeft echter geoordeeld dat voormeld artikel 20, lid 2, voorziet in een uitzondering op de verplichting voor een werkgever om een vordering tegen zijn werknemer in te stellen in het land waarin die werknemer woonachtig is, maar dat deze uitzondering alleen geldt wanneer de werkgever zich wil beroepen op schulden [OR.5] die bij hemzelf zijn ontstaan, en niet wanneer hij zich beroept op schulden waarvan dat niet het geval is, maar die hij via een overeenkomst heeft gekregen, zoals in casu het geval is: anders zou de bescherming van de werknemer worden tegengewerkt. Dit zou blijken uit het gedrag van PLItaly, die de betekening van het inleidend beroep heeft afgewacht om de schulden van

PLPoland over te nemen teneinde bij deze rechter een tegenvordering te kunnen indienen. Volgens het Tribunale mag van de in artikel 20, lid 1, van verordening nr. 44/2001 opgenomen regel ter bescherming van de werknemer niet worden afgeweken voor instrumentele doeleinden, zoals in casu het geval is.

- 9 PLItaly heeft bij de Corte hoger beroep ingesteld en vraagt om te worden vrijgesteld van de betaling van een vergoeding voor de immateriële schade waartoe zij is veroordeeld en dient opnieuw de tegenvordering in.
- 10 Met het eerste middel van haar principaal beroep komt PLItaly op tegen het vonnis in eerste aanleg, voor zover de Italiaanse rechter zich daarbij onbevoegd heeft verklaard om kennis te nemen van haar tegenvordering: zij stelt dat ██████ niet het bewijs heeft geleverd dat hij in Polen woonachtig is (document nr. 51 zou niet zijn paspoort zijn, maar een document waaruit blijkt dat hij recht had op verblijf in Polen en dat in 2011 is afgegeven, dat wil zeggen vóór de indiening van de tegenvordering); zij beroept zich bovendien op de artikelen 20, lid 2, en 6, punt 3, van verordening nr. 44/2001, op basis waarvan de uitzondering op de woonplaats van de werknemer is toegestaan wanneer de werkgever een tegenvordering instelt die voortvloeit uit de overeenkomst of uit het feit waarop de oorspronkelijke vordering is gebaseerd, en merkt op dat de tegenvordering van PLItaly „voortvloeit” uit hetzelfde „feit” waarop de [OR.6] oorspronkelijke vordering is gebaseerd die ██████ heeft ingediend (dat wil zeggen het gedrag dat het voorwerp vormt van de disciplinaire klachten van PLItaly tegen ██████
- 11 ██████ vraag om bekrachtiging van het vonnis in eerste aanleg voor zover de Italiaanse rechter zich daarbij onbevoegd heeft verklaard om kennis te nemen van de tegenvordering en voor zover PLItaly daarbij is veroordeeld tot betaling van een vergoeding voor de door hem geleden immateriële schade; hij stelt op zijn beurt incidenteel beroep in teneinde het ontslag ongerechtvaardigd en derhalve onwettig te doen verklaren, zodat PLItaly zal worden veroordeeld tot betaling van een vergoeding voor de niet-inachtneming van de opzegtermijn, van de invloed daarvan op de TFR en van de aanvullende vergoeding krachtens artikel 19 CCNL Dirigenti Industria.
- 12 ██████ betwist de juistheid van het eerste middel van het principaal beroep van PLItaly. Hij stelt dat het document (doc. 51) waaruit blijkt dat hij een permanent recht van verblijf in Polen heeft juist en voldoende is om aan te tonen dat hij in Polen woonachtig is; bovendien stelt hij dat artikel 6, punt 3, van verordening nr. 44/2001 in casu niet van toepassing is, aangezien deze zaak niet valt onder de uitdrukkelijk voorziene uitzondering van artikel 18, lid 1, van de verordening; voorts valt de door PLItaly ingestelde tegenvordering niet onder artikel 6, punt 3, aangezien deze niet voortvloeit uit de arbeidsovereenkomst of uit hetzelfde feit als dat waarop de oorspronkelijke vordering is gebaseerd; de twee vorderingen zijn ontstaan uit verschillende arbeidsverhoudingen die door verschillende overeenkomsten worden beheerst (die tussen ██████ en PLItaly en die tussen ██████ en PLPoland), welke door verschillende personen zijn gesloten en

waarvoor verschillende wettelijke regelingen gelden (namelijk voor de eerste de Italiaanse en voor de tweede de Poolse regeling).

[OR.7]

- 13 Ter terechtzitting van 7 december 2016 [OMISSIS] heeft PLItaly verklaard om, subsidiair, █████ te ondersteunen voor wat de prejudiciële verwijzing naar het Hof van Justitie betreft; na afloop van het overleg van de raadkamer heeft de Corte beslist om het Hof krachtens artikel 267 VWEU te vragen om een prejudiciële beslissing.
- 14 Dat █████ woonachtig is in Polen moet bewezen worden geacht: uit document nr. 51 van █████ („het document dat bevestigt dat hij een permanent recht van verblijf heeft”) blijkt dat hij woonachtig is in Krakau (Polen); dit document is in 2011 afgegeven door de Republiek Polen en is geldig tot en met 2021; PLItaly heeft niet aangetoond dat █████ elders woont.
- 15 De eerste vraag aan het Hof van Justitie van de Europese Unie betreft de vraag of artikel 20, lid 2, van verordening nr. 44/2001 de mogelijkheid biedt voor een op het grondgebied van een lidstaat van de EU gevestigde werkgever, die door één van zijn voormalige werknemers is gedaagd voor een rechterlijke instantie van de lidstaat waar hij zijn woonplaats heeft (in de zin van artikel 19 van de verordening), om een tegenvordering tegen de werknemer in te stellen bij dezelfde rechter als die waarbij de oorspronkelijke vordering is ingediend.
- 16 Deze vraag kan niet worden beantwoord door de toepassing van artikel 6, punt 3, van verordening nr. 44/2001, zoals voorgesteld in het verweer van PLItaly, aangezien deze bepaling niet valt onder de uitzonderingen op de bepalingen van afdeling 5 die uitdrukkelijk zijn voorzien in artikel 18, lid 1.
- 17 Het Hof van Justitie van de Europese Unie heeft namelijk verklaard dat „uit de bewoordingen van [...] afdeling 5 volgt, dat deze niet alleen specifiek doch ook uitputtend zijn. Aldus volgt uit artikel 18, lid 1, van de verordening enerzijds dat elk [OR.8] geschil betreffende een individuele arbeidsovereenkomst moet worden aangebracht bij de rechter die de bevoegdheidsregels van afdeling 5 van hoofdstuk II van deze verordening aanwijzen, en anderzijds dat deze bevoegdheidsregels slechts door andere bevoegdheidsregels van dezelfde verordening kunnen worden gewijzigd of aangevuld voor zover afdeling 5 zelf uitdrukkelijk daarnaar verwijst” (arrest van 22 mei 2008, C-462/06, Glaxosmithkline, punt 19).
- 18 Artikel 6, punt 3, van de verordening valt niet onder afdeling 5 van hoofdstuk II, maar onder afdeling 2 daarvan en vormt niet het voorwerp van een verwijzing in afdeling 5, in tegenstelling tot de artikelen 4 en 5, punt 5, van diezelfde verordening, waarvan de toepassing uitdrukkelijk wordt voorbehouden door artikel 18, lid 1; artikel 6, punt 3, heeft echter een overeenkomstige bepaling in afdeling 5, namelijk artikel 20, lid 2, betreffende de tegenvordering.

- 19 De eerste uitleggingvraag moet dus uitsluitend worden behandeld op basis van de bepalingen van afdeling 5 en met name van artikel 20, lid 2, dat zonder onderscheid betrekking lijkt te hebben op tegenvorderingen ingediend door de werknemer die door de werkgever is aangeklaagd en, omgekeerd, op tegenvorderingen van de werkgever die door de werknemer is aangeklaagd.
- 20 Deze lezing van artikel 20, lid 2, lijkt in overeenstemming met de overwegingen 1, 11 en 15 van de considerans van de verordening en bevestigt de bevoegdheid van de rechter van de woonplaats van de verweerder óók voor tegenvorderingen, zonder onderscheid te maken tussen die welke worden ingediend door de voor de rechter gedaagde werknemer en die welke door de werkgever worden ingediend; ook het Hof van Justitie van de Europese Unie heeft opgemerkt dat „het om redenen van een goede [OR.9] rechtsbedeling is dat de bijzondere bevoegdheidsregel voor de tegenvordering partijen in staat stelt hun wederzijdse afspraken die een gemeenschappelijke grond hebben binnen het bestek van een en hetzelfde geding en voor dezelfde rechter af te wikkelen. Zo worden overbodige en meervoudige procedures vermeden” (arrest van 12 oktober 2016, C-185/15, Kostanjevec, punt 37).
- 21 Gelezen in samenhang met artikel 20, lid 1, lijkt artikel 20, lid 2, echter aldus te moeten worden uitgelegd dat indien de werkgever de werknemer voor het Gerecht van de woonplaats van de werknemer daagt (artikel 20, lid 1), de werknemer voor die rechter een tegenvordering kan indienen (artikel 20, lid 2), maar niet omgekeerd; geen enkele andere bepaling van afdeling 5 van de verordening voorziet echter uitdrukkelijk in de mogelijkheid dat de werkgever die door de werknemer in de zin van artikel 19, lid 1, is gedaagd voor de rechter van de lidstaat waarin hij zijn woonplaats heeft, zoals in casu het geval is, voor diezelfde rechter een tegenvordering tegen de werknemer kan indienen.
- 22 Deze tweede hypothese brengt mee dat de voor de rechter gedaagde werkgever die een vordering tegen de werknemer wil instellen dit niet kan doen middels een tegenvordering bij de door de werknemer geïndieerde rechter, maar die vordering moet indienen bij het gerecht van de woonplaats van de werknemer (artikel 20, lid 1); deze oplossing kan coherent worden geacht met hetzij de letterlijke uitlegging van artikel 20, lid 1 („*de vordering van de werkgever kan slechts worden gebracht voor de gerechten van de lidstaat op het grondgebied waarvan de werknemer woonplaats heeft*”) hetzij met overweging 13 van de considerans van de verordening („*in het geval van verzekerings-, consumenten- en arbeidsovereenkomsten [OR.10] moet de zwakke partij worden beschermd door bevoegdheidsregels die gunstiger zijn voor haar belangen dan de algemene regels*”).
- 23 Indien artikel 20, lid 2, moet worden uitgelegd in de eerste voorgestelde zin (dat wil zeggen dat de werkgever die door een werknemer is gedaagd voor de rechter van de lidstaat waarin hij zijn woonplaats heeft, een tegenvordering kan indienen bij dezelfde rechter als die waarbij de oorspronkelijke vordering is ingediend),

rijst er een tweede uitleggingvraag. Dan rijst namelijk de vraag of artikel 20, lid 2, betrekking heeft op de bevoegdheid van de rechter bij wie de oorspronkelijke vordering is ingediend, ook in het geval waarin de door de werkgever ingediende tegenvordering geen betrekking heeft op een schuld die afkomstig is van de werkgever, maar van een andere persoon (namelijk de werkgever van die werknemer op basis van een parallelle arbeidsovereenkomst) en de tegenvordering gebaseerd is op een akte van cessie tussen de werkgever en degene die de oorspronkelijke schuldeiser was, welke akte dateert van een later tijdstip dan de door de werknemer ingediende oorspronkelijke vordering).

- 24 Dat is in feite wat er in de onderhavige zaak is gebeurd: PLItaly, die door ██████ is gedagvaard voor het Tribunale waarin zij haar woonplaats heeft (artikel 19), heeft een tegenvordering ingediend met betrekking tot schulden waarvan PLPoland de schuldeiser was, doch die door haar op 3 december 2014 zijn gecedeerd [OMISSIS], en wel nadat aan PLItaly de oorspronkelijke vordering van ██████ was betekend (17 september 2014) en kort voordat PLItaly voor de rechter is verschenen (5 december 2014).
- 25 Indien deze tweede prejudiciële vraag bevestigend moet worden beantwoord, zou uitvoering worden gegeven aan de interpretatieve instrumenten [OR.11] zoals voorzien in de overwegingen 11 en 15 van de considerans van verordening nr. 44/2001, welke recentelijk zijn uitgewerkt in het arrest van het Hof van 12 oktober 2016, Kostanjevec, C-185/15; anderzijds, zou dit afdoen aan de betekenis van overweging 13 en aan de bepalingen van afdeling 5 van de verordening (met name artikel 20, lid), die dienen ter bescherming van de werknemer.

Beslissing

Gezien artikel 267 VWUE,

Aan het Hof van Justitie van de Europese Unie worden de volgende prejudiciële vragen voorgelegd:

- 1) **Biedt artikel 20, lid 2, van verordening nr. 44/2001 een werkgever die op het grondgebied van een lidstaat van de Europese Unie is gevestigd en die door een voormalig werknemer is gedagvaard voor de rechter van de lidstaat waarin hij zijn woonplaats heeft (in de zin van artikel 19 van de verordening), de mogelijkheid om bij dezelfde rechter als die waarbij de oorspronkelijke vordering is ingediend een tegenvordering tegen de werknemer in te dienen?**
- 2) **Indien de eerste vraag bevestigend wordt beantwoord, impliceert artikel 20, lid 2, van verordening nr. 44/2001 ook de bevoegdheid van de rechter bij wie de oorspronkelijke vordering is ingediend in het geval waarin de door de werkgever ingediende tegenvordering geen betrekking heeft op een schuld die bij hemzelf is ontstaan, maar bij een**

andere persoon (dat wil zeggen de werkgever van diezelfde werknemer op basis van een parallelle arbeidsovereenkomst), en de tegenvordering is gebaseerd op een akte van cessie, gesloten tussen de werkgever en de persoon [OR.12] die de oorspronkelijk schuldeiser was, en wel na de indiening van de oorspronkelijke vordering door de werknemer.

[OMISSIS] [schorsing van de procedure en instructies aan de griffie]

Turijn, 21.12.2016

[OMISSIS]